

Wasteman - et projekt om udvikling og design af fremtidens affaldssystem på Bornholm

Introduktion

Bofa gennemfører i perioden 2019-2021 EU-projektet Wasteman, der skal udvikle, designe og afprøve muligheder for nye måder at sortere og håndtere husholdningsaffald på Bornholm. Målet er at bidrage til Bofas 2032 vision om det affaldsfrie samfund, samt konkretisere den i nogle prototyper, der visualiserer en fremtid med mere cirkulær økonomi.

Projektet arbejder med en høj grad af borgerinddragelse og afprøvning af løsninger i 1:1 skala i såkaldte "living labs" der gennemføres i udvalgte forsøgsområder i byerne Gudhjem og Pedersker sommeren 2020.

Som led i forberedelserne gennemføres i efteråret 2019 en række arrangementer og workshops, hvor lokale borgere inviteres til at deltage i udviklingsprocessen i samarbejde med professionelle fagfolk (designere, arkitekter, byplanlæggere, researchere m.fl.).

I dette notat er skitseret en række af de problemstillinger, som vil blive adresseret i udviklingsprocessen. Derudover præsenteres en indledende analyse af de særlige problematikker, der gør sig gældende i forhold til affaldshåndtering i Gudhjem by.

Designprocessen i Projekt Wasteman løses af Bofa i samarbejde med konsulentvirksomhederne People People People Studio og Co-Creative samt en række tilknyttede designere, rådgivere og inspiratorer.

En fremtid med større sortering og genanvendelse i hele Danmark

Projektet tager sit udgangspunkt i at der for hele landet indenfor en kort årrække forventes at blive stillet lovkrav om at private husstande skal sortere en lang række affaldsfraktioner, herunder madaffald.

Dette er blandt beskrevet i den tidligere nationale ressourcestrategi "Danmark uden Affald" (<https://mst.dk/affald-jord/affald/affaldshaandtering-strategi-aktiviteter/danmark-uden-affald-strategi-plan/>) som vil blive fulgt af en ny national affaldsplan, der forventes fremlagt til høring i januar 2020.

(<https://mst.dk/service/nyheder/nyhedsarkiv/2019/jan/ny-national-affaldsplan-skal-sikre-mere-og-bedre-genanvendelse/>)

Bofa vil derfor blive mødt med et nationalt krav om at opgradere det nuværende indsamlingssystem til at kunne håndtere langt flere affaldstyper i fremtiden.

Dertil kommer at Bofa i samarbejde med Bornholms Regionskommune har vedtaget en vision om at gøre Bornholm til verdens første industrialiserede samfund, der slukker forbrændingsoven og overgår 100 procent til genbrug og genanvendelse af affald. (Læs hele 2032-visionen her: <https://www.sebrochure.dk/BOFA2/MailView/>)

Illustration: Nogle af de affaldsfraktioner borgere på Bornholm forventes at sortere i fremtiden

Mens der således er udsigt til langt mere sortering og om en væsentligt højere genanvendelsesprocent i fremtiden, vil der stadig være brede muligheder for hvordan opgaven løftes i den enkelte kommune. Det er med dette som udgangspunkt at projekt Wasteman vil arbejde med at afprøve en række løsninger tilpasset og skræddersyet særligt til at imødekomme det bornholmske samfund og byers infrastruktur og behov.

Særlige affalds-problemstillinger for Gudhjem

Gudhjem er udvalgt som testby for fremtidens affaldsløsninger på Bornholm med udgangspunkt i en række særlige udfordringer. Dette er dels en gammel bykerne med mange smalle gader, som vanskeliggør adgangsforhold for skraldebiler. Mange af husene er tætbyggede uden indkørsler og uden fortov på gaderne, hvilket gør placering af affaldsbeholdere vanskeligt sammenlignet med eksempelvis traditionelle parcelhuskvarterer. Derudover er Gudhjem en by med mange stejle gader, som vanskeliggør placering af affaldsbeholdere yderligere.

Resultatet af disse særlige fysiske forhold kan ses ved en rundtur i byen, hvor mange skraldespande står placeret på facader og ved indgange og nogle steder samlet i større klynger. Indtrykket er ikke altid visuelt skønt og udstyret skæmmer i flere tilfælde i det kulturhistoriske bymiljø i Gudhjem.

Hvilke typer af løsninger vil der blive arbejdet med?

Med fremtidige krav om sortering af op til 7 affaldsfraktioner og en mulig forøgelse af antallet af affaldsbeholdere lægger projektet op til at gentænke de traditionelle løsninger med etkammer-spandene. En ny løsning kan fx være i form af affaldsøer, hvor 5-10 husstande deles om fælles beholdere.

Illustration: eksempel med delte affaldsbeholdere i det offentlige rum i København

Affaldsøer vil samtidig kunne løse nogle af de arbejdsmiljømæssige problemstillinger, der knytter sig til afhentning af affald i baghaver og baggårde med trapper og svære adgangsforhold for skraldemanden.

Særlige udfordringer med erhvervsaffald og havneområder

Endelig vil der i projektet sekundært blive set på muligheder for at adressere affald fra erhverv og på de offentlige havneområder, som del af nogle samlede ”smarte løsninger” for håndtering af affald i Gudhjem. Da der gælder separat lovgivning og ordning for erhvervsaffaldet er det dog afhængig af en frivillig indsats fra de lokale virksomheders side.

For yderligere information om projekt Wasteman henvises til Bofas hjemmeside www.bofa.dk/wasteman hvor det også er muligt at indsende kommentarer og forslag.